

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 1062/06-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Ane Garačić, kao predsjednice vijeća, te Miroslava Šovanja, Damira Kosa, Ranka Marijana i Vesne Vrbetić, kao članova vijeća i sudske savjetnice Ivone Horvatić, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. S. M. i dr., zbog kaznenog djela iz članka 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika S. M. i Ž. L., podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zadru, od 04. listopada 2006., br. K-70/05, u sjednici održanoj dana 17. veljače 2009., saslušavši zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Radovana Šanteka,

pre s u d i o j e:

I. Prihvaćaju se djelomično žalbe državnog odvjetnika i opt. S. M., preinačuje se prvostupajnska presuda u odluci o kazni, te se opt. S. M. i opt. Ž. L., za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH zbog kojeg su tom presudom proglašeni krivim, na temelju tog propisa osuđuju na kaznu zatvora, opt. S. M. u trajanju od petnaest godina, a opt. Ž. L. u trajanju od šest godina.

II. U ostalom dijelu žalbe državnog odvjetnika i opt. S. M. i u cijelosti žalba opt. Ž. L. odbijaju se kao neosnovane, te se u pobijanom a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupajnska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijski sud u Zadru proglasio je krivim optuženike S. M. i Ž. L., zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH, pobliže opisanog u izreci te presude, te ih je na temelju tog propisa osudio na kaznu zatvora, opt. S. M. u trajanju od dvadeset godina, a opt. Ž. L. u trajanju od pet godina.

Istom su presudom na temelju čl. 354. toč. 3. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine", broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99 i 58/02, nastavno: ZKP), optuženici B. K. i Ž. C. oslobođeni su od optužbe da bi počinili kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH, pobliže opisanog u izreci te presude.

Na temelju čl. 122. st. 4. ZKP optuženici S. M. i Ž. L. oslobođeni su od naknade troškova kaznenog postupka, dok je na temelju čl. 123. st. 1. ZKP u odnosu na optuženike B. K. i Ž. C. odlučeno da troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava suda.

Protiv te presude žali se državni odvjetnik zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje ili preinači izricanjem kazne zatvora u duljem trajanju opt. Ž. L..

Opt. S. M. žali se putem branitelja A. I., odvjetnika iz Z., zbog povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje ili preinači izricanjem blaže kazne.

Opt. Ž. L. žali se putem branitelja A. K., odvjetnika iz Z., zbog povrede kaznenog zakona, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni, a sadržajno i zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje ili preinači na način da ga se oslobodi od optužbe.

Zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske u pisanom podnesku od 20. prosinca 2006, broj KŽ-DO-2226/06, predložio je da se žalba državnog odvjetnika prihvati, a žalbe optuženika S. M. i Ž. L. odbiju kao neosnovane, pri čemu je ostao i u sjednici nazočan zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, Radovan Šantek.

Žalbe državnog odvjetnika i opt. S. M. djelomično su osnovane, dok žalba opt. Ž. L. nije osnovana.

U odnosu na osuđujućii dio presude, osim zbog odluke o kazni.

Nisu osnovane žalbe opt. S. M. i opt. Ž. L. zbog povrede kaznenog zakona, a opt. Ž. L. i zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Opt. S. M. u podnesenoj žalbi ne označava o kojoj se povredi iz čl. 368. ZKP radi, a iz obrazloženja proizlazi da zapravo pobija ispravnost utvrđenih činjenica na kojima je prvostupanjski sud temeljio svoje zaključke o tome da je počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH, pa je očito da se ovdje zapravo ne radi o povredi kaznenog zakona u odnosu na ispravno utvrđeno činjenično stanje već o pobijanju ispravnosti utvrđenja odlučnih činjenica, kako ih ocjenjuje prvostupanjski sud, što će se razmotriti nastavno u dijelu u povodu žalbe opt. S. M. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Niti opt. Ž. L. u podnesenoj žalbi ne označava o kojoj se povredi iz čl. 368. ZKP radi, a iz obrazloženja njegove žalbe proizlazi da se poziva na postojanje okolnosti koje isključuju krivnju, konkretno na nedostatak umišljaja, jer da je kao pripadnik određenih vojnih formacija morao slušati zapovjedi nadređenih. Suprotno tome, iz provedenog postupka ni po čemu ne proizlazi da bi opt. L. u počinjenju kaznenog djela postupao izvršavajući zapovijesti

nadređenog, a detaljnije obrazloženje postupaka i poduzetih radnji optuženika slijedi u dijelu u povodu žalbe ovog optuženika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Nije osnovana niti žalba opt. Ž. L. zbog bitne povrede kaznenog postupka. Naime, iz sadržaja njegove žalbe proizlazi kako smatra da je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, iz razloga što je izreka presude proturječna sama sebi i razlozima iznesenim u obrazloženju. Međutim i u tom dijelu žalbeni razlozi zapravo se odnose na pogrešno utvrđeno činjenično stanje pa će o njima biti govora u povodu te žalbene osnove na koju se žalitelj također poziva, a ovdje valja tek naznačiti da pobijana presuda sadrži jasne razloge o odlučnim činjenicama, bez bilo kakvih proturječnosti u izreci ili obrazloženju.

Stoga, nisu osnovane žalbe optuženika S. M. i Ž. L. zbog povrede kaznenog zakona niti žalba opt. Ž. L. zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pri čemu ovaj Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, kod ispitivanja prvostupanjske presude po službenoj dužnosti nije našao da bi bila počinjena bilo koja postupovna povreda iz čl. 379. st. 1. toč. 1. ZKP, na koje povrede drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

Nisu osnovane žalbe optuženika S. M. i Ž. L. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Premda se opt. S. M. žali i zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, u žalbi ne navodi ništa konkretno u čemu vidi da bi činjenično stanje bilo nepotpuno utvrđeno, te žalba ne sadrži bilo kakve prijedloge za dopunu dokaznog postupka, pa se u odnosu na ovu žalbenu osnovu sadržaj njegove žalbe svodi isključivo na pobijanje ispravnosti utvrđenja odlučnih činjenica.

Protivno žalbenim navodima opt. S. M. i Ž. L., prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, prvostupanjski sud ispravno je i potpuno utvrdio sve odlučne i važne činjenice.

Opt. S. M. u žalbi zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ističe kako nema osnove za zaključak o postojanju zajedničke odluke usmjerene na mučenje i maltretiranje oštećenika s ciljem da se isti ubije već bi se moglo govoriti tek o namjeri zastrašivanja i maltretiranja u cilju predaje skrivenog oružja, te smrt oštećenika izvjesno nije nastupila zbog udaranja nogom u jaja od strane optuženika, ako ga je i bilo, jer je utvrđeno da je oštećenik umro uslijed uzajamnog djelovanja nagnječenja mozga i hemoragijskog šoka izazvanog ozljedama prsnog koša.

Opt. Ž. L. u žalbi zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja ističe kako je sud bez obrazloženja prihvatio iskaze ispitanih svjedoka kao istinite, objektivne i uvjerljive, i na temelju istih pogrešno zaključio da je optuženik kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba sudjelovao u ubijanju civilnog stanovništva, iako takvo činjenično stanje nije potvrđeno bilo kakvim materijalnim dokazima.

Suprotno ovakvim navodima optuženika S. M. i Ž. L., prvostupanjski sud je ispravno i potpuno utvrdio činjenično stanje kada je, nakon svestrane analize provedenih dokaza, prije svega iskaza svj. C. B. i drugih ispitanih svjedoka, te podataka opisanih i zabilježenih u

zapisniku o uviđaju, zapisniku o vanjskom pregledu leša ošt. M. B., rezultatima provedene ekshumacije i nalazu i mišljenju vještaka spec. patologa dr. prim. J. D., zaključio da su optuženici počinili sve radnje opisane u izreci pobijane presude i time ostvarili bitne elemente kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH. Iz analize činjenica koje proizlaze iz suglasnih, logičnih i uvjerljivih iskaza ispitanih svjedoka, a posebno svjedoka C. B., kao očevica događaja, nesumnjivo proizlazi da su najmanje devetorica pripadnika paravojskih postrojbi, među kojima su bez sumnje bili i optuženici (opt. S. M. kao pripadnik tzv. Državne bezbjednosti SAO Krajine, a opt. Ž. L. kao pripadnik tzv. Specijalne jedinice milicije SAO Krajine), kritičnog dana došli u selo K., u kuću sada pok. M. B. i njegove supruge C. B., te su ga počeli maltretirati i tući tražeći da im preda oružje, kojom prilikom ga je opt. Ž. L. više puta ošamario po licu zbog čega se oštećenik srušio na tlo u kuhinji, da bi ga potom izveli u dvorište da traži skriveno oružje, a zatim ga odvezli do dućana u selu, a onda ga vratili u dvorište njegove kuće gdje su ga njih šestorica zajedno sa opt. S. M. zvjerski udarali nogama i drškom od vila po glavi i tijelu, tako da je urlao od bola, kojom prilikom je drškom vila udaren u otvor ušne školjke i u lijevo prsište, tako da je zadobio višestruke povrede uslijed kojih je došlo do nagnječenja mozga i hemoragijskog šoka, zbog čega je ubrzo umro. Iz iskaza očevica ovog događaja, svj. C. B., nesumnjivo proizlazi da su optuženici S. M. i Ž. L. zajedno s drugim neidentificiranim pripadnicima paravojskih postrojbi, sudjelovali u vršenju nasilja prema oštećeniku, koje je završilo njegovom smrću, pri čemu sud opravdano uzima da je opt. S. M. od početka do kraja postupao s ciljem usmrćenja oštećenika jer je bio među onima koji su na dvorištu zvjerski udarali oštećenika nogama i drškom vila, te ga je i sam udarao nogom u jaja, dok je opt. Ž. L. mučio i nečovječno postupao prema oštećeniku jer ga je više puta ošamario po licu tako da se srušio na tlo u kuhinji. Nema sumnje da su u to vrijeme (05. lipnja 1992.) trajali oružani sukobi između raznih postrojbi pobunjenih Srba, kojima su nesumnjivo pripadali i optuženici, i oružanih snaga Republike Hrvatske, a selo K. nalazilo se na privremeno okupiranom području u sastavu paradržavne tvorevine, tzv. SAO Krajine, te je izvjesno da su optuženici navedenim postupcima kojima su vršili nasilje prema oštećeniku, koje je na kraju završilo njegovom smrću, kršili pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba, a u radnjama koje su nesumnjivo poduzeli na štetu ošt. M. B., kao civilne osobe, stječu se sva bitna obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, budući da to djelo čini upravo onaj tko naredi ili sam počinu neku od zakonom opisanih inkriminiranih radnji (da se civilno stanovništvo muči, ubija, da se prema njemu nečovječno postupuje i dr.).

Stoga nisu osnovane žalbe opt. S. M. i opt. Ž. L. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

U odnosu na oslobađajući dio presude.

Državni odvjetnik u žalbi zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja smatra neutemeljenim zaključak suda kako nema dokaza da bi i optuženici B. K. i Ž. C. sudjelovali u počinjenju kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, na štetu ošt. M. B., jer kako su bili nazočni i znali što rade drugi optuženici u odnosu na oštećenika, u čemu su ih podržavali i bodrili, nije niti odlučno što ih svj. C. B. nije prepoznala kao osobe koje bi osobno udarale oštećenika.

Suprotno tome, iz činjenica koje su nesumnjivo utvrđene na temelju izvedenih dokaza, a posebno iz iskaza svj. C. B., prvostupanjski sud opravdano zaključuje da nije dokazano da

bi optuženici B. K. i Ž. C. počinili kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH, na način da bi sudjelovali u vršenju nasilja prema ošt. M. B. koje je u konačnici dovelo do njegove smrti, jer iako nema sumnje da su bili među onom devetoricom pripadnika paravojskih postrojbi, koji su došli kod ošt. M. B., te ga počeli maltretirati, tražeći da im preda skriveno oružje, činjenica je da je opt. Ž. C. ubrzo otišao kod susjeda N. Š., gdje su također od ukućana tražili predaju oružja, te da niti on niti opt. K. nisu bili prisutni u vrijeme kada je ošt. M. B. od udaraca zadanih nogama i drškom vila zadobio višestruke tjelesne ozljede uslijed kojih je došlo do nagnječenja mozga i hemoragijskog šoka, zbog čega je ubrzo umro. Naime, iz suglasnih iskaza svj. C. B. i svj. N. Š., proizlazi kako je ova grupa u kojoj su bili i optuženici S. M., Ž. L., Ž. C. i B. K., toga dana tražila oružje ne samo kod ošt. M. B. već i kod prvog susjeda N. Š. i u kući N. Š., čiji je suprug M. Š. dva dana ranije odveden u zatvor u B. jer nije predao skriveno oružje. Stoga je uvjerljiv i logičan iskaz svj. C. B. kad kaže kako ne zna gdje su u vrijeme kada je do smrti udaran i tučen njen suprug ošt. M. B., bili optuženici Ž. C. i B. K., te da ih nije zapazila među onima koji su na bilo koji način osobno i izravno mučili i vršili nasilje prema njemu, a kako ih je znala od ranije, sigurno bi ih prepoznala. S duge strane, opravdano sud uzima da nema niti dokaza za zaključak kako bi se opt. Ž. C. i opt. B. K. suglasili s postupcima onih koji su do smrti mučili ošt. M. B. i davanjem podrške i bodrenjem pokazali da prihvaćaju kao svoje sve njihove postupke, u takvoj mjeri da bi to imalo obilježja supočiniteljstva. Takav se zaključak ne može izvesti niti iz onog dijela iskaza svj. C. B., da joj opt. B. K. na njene molbe nije pomogao iako ga je došla kad je bio dijete, već je samo ponavljao kako imaju oružje. To bez sumnje govori o nedostatku morala i ljudskosti kod opt. B. K., ali nema onaj značaj koji mu pridaje državni odvjetnik, u smislu da time prihvaća kao svoje sve postupke drugih osoba koje zlostavljaju ošt. M. B. i tako postaje supočinitelj u kaznenom djelu koje ovi tom prilikom čine na štetu M. B.

Stoga nije osnovana žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

U odnosu na žalbe državnog odvjetnika i optuženika S. M. i Ž. L. zbog odluke o kazni.

Žaleći se zbog odluke o kazni u odnosu na opt. Ž. L., državni odvjetnik smatra da je njegova kriminalna volja jednaka volji svih optuženika, pa i opt. S. M., te da je sud neopravdano kao olakotnu okolnost cijenio manju kriminalnu aktivnost u počinjenju kaznenog djela na strani opt. Ž. L..

Opt. Ž. L. izrijeком se žali zbog odluke o kazni, te iako u obrazloženju žalbe ne navodi bilo kakve razloge za ovu žalbenu osnovu, pobijana presuda ispitana je i u tom pravcu, budući da se žali i zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede kaznenog zakona, a takva žalba uvijek sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o kaznenoj sankciji i obvezu ispitivanja te osnove (čl. 382. ZKP).

Opt. S. M. u dijelu žalbe zbog odluke o kazni smatra kako mu je kazna zatvora u trajanju od dvadeset godina odmjerena prestrogo, bez uvažavanja njegove stvarne uloge i težine njegovih djela.

Razmatrajući pobijanu presudu zbog odluke o kazni, po žalbama državnog odvjetnika i optuženika S. M. i Ž. L., Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, nalazi da je u pravu državni odvjetnik kad ističe kako je prvostupanjski sud u određenoj mjeri

precijenio značaj utvrđenih olakotnih okolnosti u odnosu na opt. Ž. L., jer iako je točno da isti nije sudjelovao u završnom činu usmrćenja ošt. M. B., činjenica je da niti on nije imao milosti niti prema ošt. M. B. niti prema njegovoj supruzi C. B., koja je bespomoćno gledala vršenje nasilja prema njezinom suprugu, sve do njegove smrti.

Stoga je prihvaćanjem žalbe državnog odvjetnika zbog odluke o kazni u odnosu na opt. Ž. L., istome odmjerenom kazni u trajanju od šest godina, koja je potpuno primjerena stupnju kaznene odgovornosti ovog optuženika i jačini ugrožavanja zaštićenog dobra i kojom će se kaznom prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, u potpunosti ostvariti opća i posebna svrha kažnjavanja, (da se kroz kaznenu sankciju izrazi društvena osuda počinjenog djela i utječe na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja počinitelja, te utječe na počinitelja i sve ostale da ne čine kaznena djela).

Budući da je iz navedenih razloga prihvaćena žalba državnog odvjetnika zbog odluke o kazni u odnosu na opt. Ž. L., iz istih razloga nije prihvaćena žalba ovog optuženika podnesena zbog iste žalbene osnove

S druge strane, u pravu je opt. S. M. kad u žalbi ističe da mu je izrečena prestroga kazna. Naime, prvostupanjski sud je ispravno utvrdio sve okolnosti koje su u smislu čl. 56. KZ od utjecaja na odmjerenost vrste i mjere kazne, cijeneći mu kao olakotnom činjenicu da ranije nije osuđivan, dok je kao otegotne okolnosti cijenio da je kazneno djelo na štetu M. B. počinio pred očima njegove očajne i bespomoćne supruge C. B., pri čemu je istaknutim otegotnim okolnostima očito dao prevelik značaj, kada je opt. S. M. odmjerio kaznu zatvora u maksimalnom trajanju od dvadeset godina. Stoga, ovaj Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud smatra da će se ispravnom ocjenom stupnja krivnje opt. S. M. i pogibeljnosti počinjenog djela, svrha kažnjavanja u odnosu na ovog optuženika ostvariti i kaznom zatvora u trajanju od petnaest godina, kojom će se u dovoljnoj mjeri naznačiti potreba poštivanja pravnog sustava te izraziti društvena osuda zbog počinjenog kaznenog djela, utjecati na počinitelja i sve ostale da ubuduće ne čine kaznena djela i na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela i pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja (opća i posebna svrha kažnjavanja iz čl. 6. i 50. KZ).

Prema svemu što je izloženo, a kako u pobijanoj presudi nema povrede zakona na koje ovaj drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, trebalo je na temelju čl. 390. st. 1. ZKP, te čl. 387. ZKP, presuditi kao u izreci ove drugostupanjske presude.

U Zagrebu, 17. veljače 2009.

Zapisničar:
Ivona Horvatić, v.r.

Predsjednica vijeća:
Ana Garačić, v.r.